

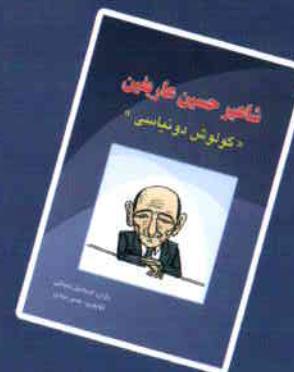
شاعر حسین عاریفین

«گلوش دونیاسی»

بازان: اسماعیل شیخی
کوچورن: بصیر عبادی

تبلیغی مخصوص کتاب «گلوش دونیاسی»

انس
ANAS PRESS

مرکز فروش
تبریز - اول خیابان طالقانی، نشاطر
تلفن: ۰۴۱۱-۵۵۵۵۳۹۳ و ۰۴۱۱-۶۶۸۸۷
۰۹۱۲۱۱۶۶۹۹۳

ISBN: 978-964-7003-37-7

9 789647 003377

شاعیر حسین عاریفین

«گولوش دونیاسی»

یازان: اسماعیل شیخلى
کؤچورن: بصیر عبادى

سیر شناسه	: شیخلی، اسماعیل، ۱۹۱۹ - ۱۹۹۶م.
عنوان و پدیدآور	: شاعیر حسین عاریفین گولوش دونیاسی / یازان اسماعیل شیخلی؛ کوچورن بصیر عبادی .
مشخصات نشر	: تبریز: آناس: اختر، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهري	: ۶۸ ص. مصور .
شابک	978-964-7003-37-7:
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: داستان‌های طنزآمیز ترکی -- جمهوری آذربایجان -- قرن ۲۰م.
موضوع	: داستان‌های ترکی -- جمهوری آذربایجان -- قرن ۲۰م.
شناسه افزوده	: عبادی، بصیر، ۱۲۴۰ - مترجم
ردی بندی کنکره	: PL۳۱۲/ش۹
ردی بندی دیوبی	: ۸۹۴/۳۶۱۳
شماره کتابخانه ملی	: ۲۳۴۵۲۱۷

انتشارات آناس

شاعیر حسین عاریفین گولوش دونیاسی

یازآنی: اسماعیل شیخلی

کوچورن: بصیر عبادی

ناشر: انتشارات آناس با همکاری نشر اختر

چاپ اول ۱۳۹۰ / ۶۸ صفحه رقیعی / ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۰۳-۳۷-۷

مرکز فروش: تبریز - اول خیابان طالقانی، جنب داروخانه رازی

تلفن: ۰۴۱-۵۰۰۵۳۹۳

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

حسین عاریف و اوونون گولوش دونیاسی

آذربایجانین مشهور شاعیری رحمت‌لیک حسین عاریفین شعرلری، نه سویه‌ده
غملی دیرسه، اوونون یاشاییشیندا باش وئرن غمینه تسکین و تریر.
خالق کوتله‌سی آراسیندا گئنیش یاپیلان، حسین عاریف لطیفه‌لری، بو تایدا دیله
- آغیزدا گزسە ده، هله ده یازى شکلیندە وئریلمەمیشیدir. بو ایشى بیز عهده میزه
گؤتوردوک.

بلى اولدوغو کیمی، حسین عاریفین شعرلری، اوخوجولاریمیزین یادداشیندا،
یاشاماسی و مجلس‌لرده حتی عادى گۇروشلرده، خاطیرلرله یاد اندیلمەسی، اوونون
طنز دونیاسی ایله عینى سىسلەنیر. نتىجە کى، ملا نصرالدین نشريه‌سی نىن ھله ده
یازدیغى و چكىدىكى طنز شكىل‌لر، خالقىمیزین یادداشیندا یاشایير و یاشایاجاقدىر.
البته شاعیرین ادبی دونیاسى چوخ گئنیش اولوب و منیم قلمیم، اوونو وصف
ائتمىكندۇغانچىزدىر.

شاعیرین ياراتىيغى اثرلر، سايسيز - حسابسىزدىر. بىر چوخ كىتابلارى ايشيق
اوزو گۈرۈب.

شاعیر حسین عاریف، ايللر بويو آذربایجان عاشىقلار بېرىلىگىنە صىدرلىك ائدبى
و بىرلىكىن تمل داشىتى دا، او قويوب. شاعир اۋۇزونه گۈرە فيكىر صاحبىي اولوب
و بوتون عالىملر، اوخوجولار، عاشىقلار و صنعتكارلار اونا ھۇرمىتلە ياناشىلار. ائله
او سببە گۈرە، اوونون شعر، لطیفە و مزەلى احوالاتلارى، اوخوجولارين و عاشىقلارين
دېلىنىدە ازىز اولوب.

بوتون صنعتكارلارين سىرداشى اولان بو آغىستافالى شاعير اۋۇزودە حىسرت
شاعيرى اولوب:

ماراغىانىن ماراغىندا دوشموشىم،
آندا تېرىز سورداغينا دوشموشىم

قولاغیم ساز سسی اشیدنندن بىرى، اوئونۇ شعرلىرى، منه لەت وئریپ:

من بىشىكىدە اىكىن، تىللى ساز اىلە،
لا يلامى سەن چالدىن آى مىرزا دايى.
يىننە يادا سالدىن ياناقى كرمى،
قلىيمە اود سالدىن آى مىرزا دايى؟

بو كىتابدا، بىز شاعيرين لطىفەلرىنى سىز حؤرمتلى اوخوجولارا تقدىم ائدىرىك.
بىلدىكىنiz كىمى، شاعيرين خصوصى حياتى چوخ غملى اولوب. اوئونۇ جاوان
ياشىندا اوغلۇنۇ ايتىرمەسى، اونو درىدىن سارسىقىمىشىدىر. بو كىدرىن تائىرى اوئونۇ
شعرىنىدە و يازىلارىندا آرتىق كۆزە چارپىر.

اوئونۇ اوغلۇنۇن آدى عاريف اولوب، اونو ايتىرىتىن سۇنرا، حسین، حسین زاده
عاريف تخلّصون اوْزونە سئچىر و شعرلىرىنده آد آپارىر.

بو اورك ياندىرىجى حادىثەن سۇنرا، اونو ياشادان يالنىز اوئونۇ بىرىنجى
نوبىدە ئىلىنه وطنىنە اوركىن باقلەيلىغى و بىرده شعر و يازىلارىنин ساتىرىك
اولماسى دىر.

يېرى كۆرۈرم بىن كىتابىن حاضىر لاماسىندا منه بؤيووك دىستك اولان حؤرمتلى قلم
دوستلارىم محمد عبادى قاراخانلى «آلېشىق» و على ناصرى جنابلارىندا ان اوز
تشكرومو بىلدىرم.

بصیر عبادى

دوسنوم حسین عاریفین لطیفه‌لری

دئیرلر نیوْتُون دوستلاری تئز- تئز گلیب اونا مانع اولورلارمیش.
بیرگون نیوتون قاپیسینا یازیب یاپیشدیریر کی، « نیوتون ائوده
یوخدور».

گلنلر یازینی اوخويوب گئرى قاييديرلارمیش.
بىر دفعه نیوتون اوزو گزمکدن گلير و قاپیداكى یازينى اوخوياندا
گئرى قاييدير.

بئيوک عاليملر، صنعتكارلار حاققىندا بئله روایتلر چوخدور.
اصلينده بونلار روایتلر دئيل، روایتلەنمىش حقيقى حادىشەلدىر.
بونلارى توپلاماق و همين آداملارين شخصىتى حاققىندا تام تصوّر
آلده ائتمك ضرورىتىنى آوروپادا چوخدان دويوبلار. بىزدە ايسە بئله
وردىش يوخدور.

بئيوک بىستە كارييمىز ئىزىر حاجى بىاۇ، صمد وورغۇن، جليل محمد
قلىزادە، جعفر جبارلى و باشقالارينين دا بئله غريبەلىكلىرى اولوب.
تأسف كى، اونلارى هئچ كىس توپلامامىشدىر.

حال بوکى بونلار اليمىزدە اولسايدى، همین صنعتكارلاريمىزىن شخصىتلرى حاققىندا داها دقىق معلوماتىمىز اولاردى.

حسین عاریف دوستومون دا بئله غریبەلیكلرى و حاضير جوابلىقلارى چوخدور.

من چوخداندى اونلارى توپلايىب يازماق ايسته ييردىم. آمما حسین دن قورخوردوم.

بىردىفعه اونو اهمال باشا سالدىم كى، لطيفەلرینى يازاجام. جواب وئردى كى، اۆزۈن بىلرسن.

آمما باشىن حاققى، بىر هجو يازىب وئرەرم عاشىقلارا. بوتون آذربايجان دا بى آبىر اولارسان.

آل ساخلادىم. اوقدان نه دئسن گۈزلەمك اولاردى. آمما ايندى اۆزو خواهش ائلهدى:

«آ قوجا، دونيا اولوم – ايتىم دونىاسىدىر – او دئدىيكلرىنى ياز قوى يادىگار قالسىن. كىم بىلير صباح باشىمىزا نه گلهجك» ايندى اونون لطيفەلرینىن بىر حىصەسىنى يازمىشام. همده اوزونە اوخودوب قول چكدىرمىشم كى، سونرا جىغاللىق ائلهمهسىن.

«اسماعيل شيخلى 1991»

بیر پاییز آخشامی حسین عاریفه زنگ ائله‌دیم. دسته‌یی ملئیکه
خانیم^۱ گؤتوردو.

- آی قیز آ ملئیکه، بو کافیر حسین هاردادی، هئچ گئرونمور؟
اونون گولوش قاریشیق جینگیلتیلی سسینی ائشیدیم.
- به، بیلمیرسن می، آی اسماعیل قارداش بازدان گئتدیگی دیر. هله
قايتیتماییب.

حسین عاریف بیر دفعه توووز، رایتوننا^۲ گلیر. رایکومون^۳ بیرینجى
کاتبی اونون خطرینى چوخ ایسته‌دیکىندن ھمیشە شاعیرى اۇزو
گزدیریر، كندلرە، كولخوزلار، داغلارا، صفالى يئرلەر - آپارامىش. بو
دفعه حسین دن عذر ایسته‌يیر.

- سن الله، باغيشلا، مرکزى كومىتەدن آداملاр گلیب، باشىم
قاریشىقدىر. تاپشىرمىشام، بو دفعه ايسپولكومون^۴ صدرى ايلە گزرىسىن.
حسین فيكىرلىشمەدن جواب وئرىدى.
- لازىم دئىيل. اودا سىنин بير تايىندى. ماشىنىنى منه وئر، اۆزگە
ھئچ نه لازىم دئىيل.

¹ - حسین عاریفین حیات يولداشى.

² - قصبه.

³ - رايون كومىتەسىنин اختصارى.

⁴ - كمیته اجرانى

- بیرگون ملئیکه خانیم بیزه زنگ ووردو. هیجانلی ایدی!
 - آی اسماعیل قارداش، حسین یئنه بیرهفتهدی یوخا چیخیب.
 گولدوم،
 - حسینین یوخا چیخماغی تزه ایش دئییل تاپیلار.
 - اوراسی ائلهدیر. آمما بو دفعه ائودن چیخاندا دئدی کی، بیر ساعاتا
 قاییدیرام.
- سوزون دوزو منده هیجاندایدیم.
 ائرتهسی گونو زنگ چالدیم.
 - آ ملئیکه، کافیردن بیر خبر یوخدومو?
 جینگیلتیلی سسله گولدو
 - وار، تاپیلدی زنگ وورموشدو. نالچیکدهدی.
 - اوردا نه گزیر؟
 - کوچه یه چیخاندا دوستو ناظیم آخونداووا راست گلیب اونون
 استراتی واریمیش قوشولبلار بیربیرلرینه گئدیبلرا

بیر دفعه حسین عاریف یولدا، شاعیر بیلندره راست گلیر،
 قوچاقلاشیب اوپورشورلر. خیلی یاناشی گئدیکدن سونرا آیاق ساخلاییب
 دقتله دوستونون اوست باشینا باخیر،
 - گل گندک سنه پالتتو آلاق
 بیلندر تعجب لهنیر.

- بو ایستى ده پالتونە يىمیزه لازىمدى، آى حسین قاغا؟
- ايندى ياي اولماغىنا باخما، قاباغى قىشا گئدير. دونيانين ايشينى بىلمك اولماز، بيرده گئردون قار چۈوغۇن باشلادى.
- بىلندر نه قدر چالشىرسا، حسىنى راضى سالا بىلمىر. شاعير اونو دارتا - دارتا دوكانا آپارىر. پالتولوداردان بىرىنى سئچىب آيىنинه گئينىدىرىر. بىلندر پالتونون اىچىنinde اوزور.
- ياخشى، سوپۇن، اوندا اوزوم گئىينەجم، حسىن پالتونو گئىنir، گئوروركى آيىنинه داردىر. سوپۇنوب يېرىندىن آسير. بايپرا چىخىرلار. خىلى گئتىدىكىن سونرا، حسىن دايانيب اورا بورا باخىر.
- آ بىلندر من ائودن چىخاندا آيىنيمدە پئنجك وارىدى؟
- بىلمىرمۇ! گرک كى وارىدى،
- به هانى؟
- بىلندر چىيىنى چكىر،
- تئز قاج بىزە، اوشاقلارдан ائيرن گئر، من ائودن چىخاندا آيىنيمدە پئنجك وارىدى؟
- بىلندر قاچا - قاچا، گئدير، آزا جىق دان سونرا قولتوغۇندا پئنجك قايىدىر.
- هاردان تاپدىن؟
- دوكاندان.
- پالتونو پئنجك قارىشىق سوپۇنوب آسمىيشدىن.

حسین عاریف بیرکنده قوناق گئدیر.
 اٹو صاحبی در حال آیاغا دورور. کؤک بیر توغلونو ییخیب بیچاغی
 بوغازینا چکمک ایسته ییر. حسین قیشقیریر:
 - کسمه او قدر آتی کیم یئیجه ک حاییف ائله مه بیرجه بودو
 بسدی.

٦

بیر گون قازاقدان باجیم اوغلو بیزه گلدى.
 کؤھنه دیدیلمیش بیر توماج، قۇولوغو ایستولون^۱ اوستونه قویدو.
 - بو نەدی؟
 - حسین عاریفینىدی
 - بە سندە نە گزىر؟
 - بىليرسن دايى؟ دئىه، باجیم اوغلو ايضاحا باشладى. اىكى ايل
 بوندان قاباق ياديندان چىخاردىپ گنجە ده قويوب. اورдан دا فيرلانا -
 فيرلانا گلىپ قازاغا چىخىب. اوشاڭ لاردا منه وئردىلرکى، يولون باكى يا
 دوشىنده وئر دايىينا، چاتدىرسىن حسىنە ايندى گتىرمىشىم.
 قۇولوغو آچدىيم اىچىننە بىر اىكى آل يازماسى و ناتوانىن شعرلر

¹ - مىز و يا صندل.

كتابى وار ايدي.

تللفونا ياخينلاشديم دسته يي اوزو قالديردي.

- آ کافير، سلام، دئ گؤروم ايکى ايل بوندان قاباق گنجه ده
قوولوق ايثيرميسن مى؟

- باي، هاها، ايندى هاردادى؟

- منده، قازاغдан گتيرىبلر.

- تللفوندا آزاچاق فيكيره گئتدى. دئىهسەن، خاطيرلاماغا چالىشدى
بىردىن سئوبىنجىك دىللەندى:

- اى اسماعيل - آيه - پاپاق ايله بىر يئerde شالىياپامى ده اوردا
قويموشدوم. اونودا گوندرىبلرمى؟

شاعير داغى درەنى، دولاشماگى، اووا چىخماگى چوخ سئوير.

- بىرده گۈزورىن ھفتەلرلە ايتبىپ باتىر، سوراغى گاھ داغدان گلىر، گاھ
توراج، كەھلىك اووندان گلىر، بىرگون يئنە دسته ايله اووا چىخىرلار.
اما حسین بىر دفعەدە اولسۇن توفنگى اوزونە قالدىريپ بارماقىنى
تهتى يە توخوندورمور، آخىردا ووردوقلارى شىكارلارى ايله بىرلىكده
گڭرى قايىدىرلار.

- ائىلە بو واخت ياخىندان بىر تولكۇ قاچىر، اووجولار حسىنى
سىسلەبىرلار.

- آى، شاعير تىز اول ھئچ اولماسا بونو وور.
حسین توفنگى اوزونە قالدىريپ. نىشان آلىر، تەتىيى چك ھا، چكده

قوللارینى آشاغا سالىب تولكونون آرخاسينا باخىر يولداشلار
تعجب لهنيرلر،

- آى شاعير نيه وورمادين؟

عاريف دئيير:

- بىر دوستوم وار اونا يامان اوخشادى. من دوستا گولله آتا بىلمرم
قوى ياشاسىن.

حسین عاريف بىرگون واقيف صمد اوغلۇنۇ اوزۇ ايله « زاقتالا
قوروقلارينا » داغ كلى اووۇنَا آپارىر.

آخشامدان توفنگلىرى حاضىرلايير. ائرتهدن يورغانما بورونوب ياتىرلار
كى اوباشдан اويانسىنلار. واقيفين گۆزۈنە يوخو گئتمىر.

حسينىن شعرلىرىنى، داغ كل لرى، قايالىقلاردا دولاشان تكەلر
حاققىندا سؤيلەدىكلىرىنى يادىنا سالىر و ماراق ايچىنinde قوورولور كى،
سحر تئز آچىلسىن و اووجولارلا بىرلىكده داغلارا قالخسىنلار.

ايшиقلاشانا ياخىن واقيف شاعيرى دومسو كله يىب اويداير واختدى!
حسین يوخولو - يوخولو دىللەنير.

- هارا نه واختدى؟

- به، اووا گئتمىرييك ؟ داغ كلى اوولاماغا.

- آيە، عاگلىنى باشينا يىغى، نه اوونە كلى؟ آدام سىلدىرىيم
قاياالارين، ذىروھسىنinde، دايىنان تكەلرى، سورولرى، اونلارا آتىلان
گوللەلرى - سىلدىرىمدان - سىلدىرما تولانان بوينزولو. داغ
كل لرىنى تصورونوده تخىلوندە جانلاندىرار. سنين داغ - داشدا

نه ایشن وار مافراخ^۱، شهر، اوشاغی سان قایادان دیغیرلائیب
اولرسن ا منی ده خطایا سالارسان بیخیل یات. اووچولار گئری
قاییداندا بیزدہ اولا را قاریشاریق.

بیرگون حسین عاریف واقیف صمد اوغلو ایله گنجه یه گندیر.
اوردا بیر ایکی گون قالدیقدان سونرا ماشین لا قازاغا یولا دوشەسى
اولورلار.

کوچه لرى دولاشیب، کند تصرفاتى، اینستیتونون^۲ یانیندان کئچنده
حسین گئورگى، باشى شالپالى، آلى پۇرتقىللى^۳ آداملار ائله بىل آلدە
داشلانیب کوچه ایله گئدیرلر.

دؤنگەلرین بیریننە حسین شوفرین چىینىنە توخوندو،

- ساخلا؟

ماشین دایانىر، عاریف اوزونو واقیفە توتور،

¹ - کم ارزش آدام.

² - داشکدە

³ - کیف، چانتا.

- واقیف باشین حاققی بیر واخت بو دؤلمه^۱ دن یوز جامیش
چیخاردی، بيرعالیم. ایندی بیر جامیش چیخیر یوز عالیم!

بیرگون عاریف: رفیق ذکا ایله بیرلیکده آغستافادا شَهر
قبیریستانلىغىندا، قدیم باش داشلارينا، اورداکى يازى و شكيللرە
باخىرلارميش.

خىلى گزدىكىن سونرا حسین عاريف كۈورەلir و رفیقین قولوندان
توتۇر،

- رفیق، گل سندە اۋزونە بیر يئر سەچ كندىدير، ئىلدىير، اوبادىر،
ياخشى اولار.

رفیق ساكتجه، جواب وئيرىر.

- آى قاغا سن بورالى سان، آللاھ ئىلمەمېش، باشىنا بير ايش گلسە،
قوھوملار يېغيشىپ گتىرە بىلەلر. بىس من اۋلسىم بورا كىيم گتىرر؟
- اۋزوم - اۋزوم گتىررم!

¹ - آرالىق، دالان.

رايونلارин بىرىيىنде گۈرۈش وار ايمىش، بىر دىسته يازىچى قوناق گلمىش ايمىش. ضىالىلارين، يئرلى و رەبىرلىرىنىن چوخۇ او نلارلا مەربانلىق لە، گۈرۈشۈپ، حال، احوال تو تورلار. اما بىر نفر رايون اجرائىيە كومىتەسىنىن صدرى ئى جىيىنده، كىناردا دايانىب، هېچ كىسە محل قويىمۇر. بۇنۇ گۈرن، صابر آذرى، حسىنىن قولوندان تو توب.

- آ شاعىر، گۈر اۆزىنۇ نىتجە چكىر، قاناجاق جىيىز آداما او خشايىر.
- آيە، قاناجاغى نئيلير، وظيفەسى وار، رو شوت وار. قاناجاغى گۈزونە ، سو خمايا جاق.

حسین آذر نشرده شعبه مدیری ایشله بیردی، قیلمان ایلکین،
دیرئکتور^۱ بیر گون مرکزی کومیته‌دن قیلمان ایلکینه زنگ وورولارکی،
حسینی تعجیلی یوخاری گؤندر، لازیمدیر.

قیلمان، گوله – گوله اونلارا دئییر:

- اگر اونو تاپسانیز، یانیما گؤندرین، منهده لازیمدیر.
- نئجه؟ بو نه دئمکدیر؟ سنین نهینه لازیمدیر؟
- ایشدن چیخارتماق اوچون امر وئرمک ایسته بیرم. اوچ آیدی، تاپا
بیلمیرم.

یازیچیلار اتفاقیندا، ریاست هیئتینین اجلاسی واریدی.
یارادیجیلیق، اعزامیتی، مسئله‌لرینه باخیلیردی.
عریضه‌لر، اوخونوردو هره‌یه، بیر آی، یاریم آی، اعزامیات وئریلیردی،
کی گئدیب حیاتی ائیرەنسنیلر و سونرا قاییدیب آثر یازسینلار.
اجلاسین شیرین يئریندە کیمسه آیاغا قالخدی
- یولداشلار، تکلیف ائدیرم، حسینه‌ده بیر آیلیق اعزامیت وئریلسین.
- هارابا؟
- ئوینه!

^۱ - مدیر.

بیر دفعه میرزا ابراهیملا، قازاغا، گلمیشیدیک، چیسگینلی پاییز
آخشمی ایدی.

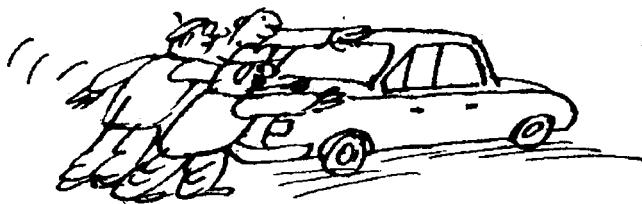
هاردانسا، حسین ده پیدا اولدو، ائله گئروشن کیمی سؤزه باشладی.
- گئیچه دن گلیرم. عاشيق عالى نین قبیرین آختاردیم تاپدیم،
بئیوک صنعتکار دیر.

- کیم ایله گئتمیشیدین؟
- تک! عاریف بالام ماشین سوروردو منده کی، او تورموشدومن یانیندا.
بیردن یادیما دوشدوکی، حسین تزه ماشین آلیب، او زامان
«زوقولو»^۱ لار یئنى جه چیخمیشدی.
سوروشدومن.

- آی حسین بو زوقولولار نئجه ماشینلار دیر؟
دئدى:

- ماشین دئییل، جئیراندی! سوزنده دالیندان چاتماق اولمور.
آرادان خیلی کئچدی، اجلاس اولدو، سونرا ناهار ائله دیک. کئفى
لاب دوزه لدی، من تکرار سوروشدم،
- آی حسین یعنی دئیرسن، زوقولو یاخشی ماشین دیر؟
- يوخ آشى. توسباگادیر! من تورپاق آدامى یام، آیا غیم همیشه
تورپاقدا اولمالى دیر. بو ایسه اسفالتدان، چیخان کیمی توسباگایا دونور.
بئکار شئى دیر.

^۱ - ژیگولى بیر نوع مینېك ماشیندیر. (لادا - فیات)

بیر دفعه يئنە رايون لارا آدبي گئوروش لره گىتمىشدىك. ميرزه ابراهيم اووون، قارا «زىم» يىنده رايونلارين - دولانىب، يئولاغا گلىمىشدىك. پاييز ايدى، هاوا نمىشلىك ايدى. بونا باخماياراق ايکى - اوج گوندە ادبى گئجه كچىردىك، سۇنرا كاتىب محمد، محمد اووون قوناغى اولدوق. او بالاجا بويلو، قالىن، بىغلى مؤحىكم ارادەلى بىر آدام ايدى. يئىيىنده دابان لارىنى، يئرە بىرك ووراردى. بودا اونون ارادەسىنин مؤحىكم لىگىنە دلالت ائدىرىدى.

او ئوبىنده بىزە ياخشى سوفە آچدى. صىميمى شرايطىدە دئىيب گولە - گولە ناھار ئىلەدىك. او واخت يئولاخدا روتېھلى قوناقلارين گئجه لنمهسى اوچون «قوناق اوتاغى» يوخ ايدى.

دمير يۈل واغزالىنىن¹ يانىنداكى بئش مرتىبە تزە مەھمانخانا ايسە استفادە يە وئرىلمىشدى.

آمما هلە اوردا گئجه لە يىن او لمامىشدى. كاتبىن صحبىتىندن باشا

¹ - اىستىگاه راه آهن.

دوشدوک کی. همین مهمانخانادا بیزه یئر دوزه‌لديبلر. يئمك ايچمكدن سونرا ائو صاحبى جسارتسيز حالدا ميرزه ابراهيم اوو، بيزدن آييرماق، سويوق اولماسين دئيه اوز ايستى منزليندە ساخلاماق ايسته‌دى. آمما آغ ساققال بيزى تك بوراخمادى. بيرليكده مهمانخانايىا گلديك. اوچونجو مرتبه‌ده اوچ - اوتاق آييرميشديلار.

قاپيلار بير - بيرينه آچيليردى. يورغان دؤشك ملافه‌لر تپ تزه يىدى. «سوپاني»^۱ قالاميشديلار. بونا باخماياراق، آدامين نفسى بوخارلانيردى.

ديوارلاردا، يورغان دؤشكده، نم ايدى. ميرزه ابراهيم اوو پالتو چييىنинدە، اللرينى اووخالايم - اووخالايم اوتاقلارا باخدى، كيمين هارداسا، كيمله ياتاجاغينى معين لشديردى. باشا دوشدوک کى، او ناراحت اولماماق اوچون آيريجا اوتاق آييربيلار.

اسلام صفرى گئردوک کى، كىشى بوردا قالماق ايسته يىر، ناراحت اولدو، منى كونجه چكدى.

- اسماعيل، ايندى سن قاباغا دوش. ائله، ائله کى، ميرزه معلم كاتبين ائوبىنندە ياتماغا گئتسىن. ياشلى آدامدى. اونا بوردا سويوق دىئر، هم ده اليميز قولوموز آچيلار. بىر آز دئىيب گولردىك. بيرشى فيكيرلش ياخشى.

ميرزه معلمىمه ياخينلاشدىم، او اوتاقلارى گزندن سونرا بىر آزدا بوزوشدو. گئرنور اوشوپوردو.

¹ - بخارى.

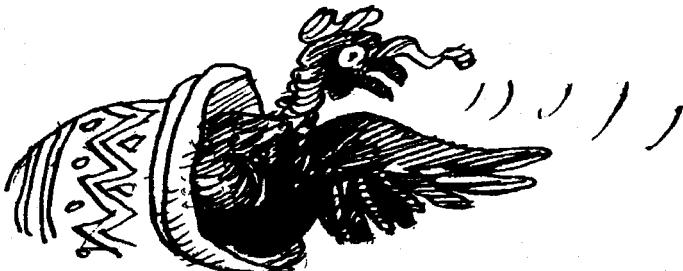
- بىردىن اوزونو منه چئويردى
- اسماعيل اوشاق لار ياتاندا خورولداميركى؟
 - يوخ ميرزه معلم. اسلام دا - على آقا دا - يوسف دا، قوزو كيمى ياتيرلار. ميشيليتىلاريندان باشقىا هىچ نه ائشىدىلەمىر. بىر جە حسین كىishi، تعجبلىنى!
 - او نه ائدیر؟
 - گئجه لر ياتدىغى يئرده دوروب گزىر.
 - نه رومانتىك دىرى؟
 - اوغا او خشار بىر شئى دىرى؟
 - بو پىس اولدو. كى، آدامى ياتماغا قويماز.
 - ائلهدى، ميرزه معلمىم. كاتىبىن ئوينىدە گئجه لهنسەنەنiz ياخشىدى.
 - هم ايستى اولار، هم دە راحت! بىزە باخمايىن، دوز دئىيرىن.
 - يولداشلارين يانينا گلدى.
 - اوشاقلار گئجه نىز خىيره قالسىن من كاتىبىن ئوينە گئدهسى اولدوم، بورا سوپىقدو.
 - پىس اولماز ميرزه معلمىم گئدىن دينجەلىن.
 - اونو يولا سالدىق. اوشاقلار تعجبلى، بىر - بىرلىنىن اوزونه باخدىلار.
 - اوغا نه اولدو، گئجه نىز اونو كىيم قاچىرتدى؟
 - حسین، دئىيە جواب وئردىم.

بیرگون حسینین قاپیسی دؤیولور، داییسی چیینیندە خورجون ایچرى گىرير.

حسین گئوركى خورجونون هرگۈزوندەن بىر «ھيندوشكا»^۱ بويىنونو، اوزادىب اونا باخىر. بورنونا كىاب اييىسى گلىر. ایچرى كېچىرلر. خوش بئشدن و چاي چۈركى دن سونرا، حسینين دايىسى يئرين راحتلايىب، ائله بىل شاد خبر وئرير.

- آى باجى اوغلو بىزىم «اريشكىدە»^۲ اللهين رحمتىنە گئتدى.

- به، آى، دايى، او كى، ياخشى كىشى ايدى،

- قارا يازى مئشەسيينين ياريسىنى ساتىب يئدى. قارا بولاقلارин اوستوندە كىبادان يئدى، ایچدى.

- حاييف جاوان ايدى.

- چوخ، حاييفسالانما! واختىندا اولدو. آ بالا او اۇلمەسەيدى، منه يئر آچىلماز ايدى.

- يوخسا اونون يئرينه كېچمك اىستەيىرسن؟

¹ - هشتىخان.

² - مئشە ئىبى.

- نییه ایسته میرم، کیمدن اسگیگم؟ محاربه علیی، محاربه ایشتراکچیسی! جبهه ده اولموشام، مؤذو کدا دؤیوشموشم. فاشیستلری یوواسیندان قوموشام. مندن یاخشی. کیمی تاپا جاقیسنیز؟

حسین آزا جیق فیکیره گئدیر.

- ایندی مندن نه ایسته بیرسن آی دای؟

- هیچ نه، رایکوما، بیرجه دفعه دیل بولاسان. هرشئی دوزه لر. ائله بیل بو واخت هیندوشکالار، خورجوندان دیللنه نیب. کیشی نین سسینه سس و ئردیلر.

حسین راضی لاشیر، رایونا گلیر. دایی سی ایله بیرلیکده کاتبین یانینا گئدیر.

گئنیش گؤزلمه او تاغیندا گؤزله بیر. حسین ایچری گیریر.

کاتب اونون آیاغینا دورور. قوجا لاشیب او پوشور لر.

- شاعیر، نه وار نه يوخ چو خداندی گئرون نمورسن. نه عجب؟

حسین:

- ایشیم دوشوب،

- بوبور.

- داییم، «اربیشكى» اولماق ایسته بیر.

- اولماق ایسته بیر؟

- تعیین ائدریک، بوردا چتین نه وار کی!

- محاربه علیی، محاربه ایشتراکچیسی دیر.

- لاب اعلا.

- آمما وجودانیم تمیز اولماق اوچون هر شئی دئمه لی یم.

- سوادسیزدی، گوجله قول چکیر. اورایا عالی تحصیل آدام لازمی.
 کاتیب، توتولسادا، اوزونو شاد گؤسترمه يه چالیشیر.
- سنین خاطرینه بونا گؤز یوماریق. سونرا نه وار؟
 - سونراسی دا او دورکی، او غرودور. اوّل کی، اربیشكی مئشهنین یاریسینی یئدی، بو دئنه سه کؤکونه بالتا چالاجاق. گؤزونو آچاندا گؤره جکسن کی، مئشهده قوجا کؤتوکلر قالیب.
 - هه، بو بیرآز چتین اولدو، باشقانه خاصیتی وار؟
 - یامان روشت خوردو!
- کاتب مأیوس لاشیر.
- شاعیر بس اوندا نیه زحمت چکیب گلیب سن.
 - اوزوم گلمه میشم. دایمین هندوشکالاری گتریب.
- کاتب هر شئی باشا دوشور. گئروب، گئتورموش آدام ایدی.
- دایی هاردادی.
 - قاپینین آغزیندا.
 - یاخشی سن گئت، من اوزوم کیشینی باشا سالارام.
- حسین قاپیدان چیخاندا دایی سی سئوینمیش. آیاغا فالخیر،
- آبالا دوزه لدیمی؟
 - دوزه لدی. سنین حاققیندا نه لازیم ایدی هامیسینی دئدیم. کئچ ایچری.

- کاتیب اونو سویوق قارشیلاییر.
- کیشی سنی ایشه گئتوره بیلمرم.
 - به، او، حسین منیم حاققیمدا بیر شئی دئمه دی؟

- دئدی، هر شئی دئدی.

کیشی سویو، سوزوله - سوزوله باییرا چیخدی کی دیشینین
دیبندن چیخانی باجی سی اوغلونا دئسین. آمما حسین چوخ دان
گئتمیشدی!

ائرمنی شاعیر لرینین بیرینین یوبلئی^۱ ایدی، آکتیور ائوینه^۲
توبلاشمیش ایدیق. من، کورچایلی و حسین عاریف ریاست هیئتیند
آرخا طرفده او تورموشدو، هردهن بیر ظارفات لاشیردیق.

بیردهن میرزه ابراهیم اووا سؤز وئردیلر.

حسین قاش قاباغینی تورشاتدی.

- بونا نیه، سؤز وئردیلر؟ یئنه استاندارد، شابلون، دۆزسوز سؤزلر
دانیشاچاق، آتیمیزی تؤکه جك.

بو سؤزلری میرزه معلیمین اشیدیب، اشیتمه دیگینی بیلمه دیم. او
ساكت جه کورسویه قالخدی. چیخشینی بئله باشладی.

- یوبیلارین^۳ «تهنک»^۴ آدلی بیر شعیری وار باخین گئرون، بو
شعیر خالقمیزین ان لیریک، ان، استعدالی تپه دن، دیرناغا،
پئزیبا^۵ اولان شاعیری حسین عاریف ترجمه ائتمیشدیر.

حسین شعری دینله مه دن، قطعی بیر حرکتلە گئری دئندو.

- اسماعیل، سحردن دئیرم اینامیرسینیز، واللاھ کیشی نین،
آغزیندان دور تؤکولور عوض سیز آدامدی.

^۱ - بیر شخصین و يا بیر حادثه نین عزیزلە مه سی اوچون كىچيرىلن مراسم.

^۲ - خانه هنرپیشگان.

^۳ - یوبیلی شخچىرىلن شخص.

^۴ - یوبیلارین تەنک آدلی بیر شعری وار.

^۵ - شعرىت.

بیرگون حسین عاریفه دئییرلرکی،
 - شاعیر، دئیهسن، سنده ده یئرلی بازلق وار؟
 در حال تشویشله جواب وئیر:
 - قطعیتاً من یئرلی بازليغین نه اولدوغونو بیلمیرم. ائله
 «تُوْووزلولارى دا» اۆزومون کى حساب ائدیرم.

بیر گون يئنه زنگ چالدى.
 دوستلاريمىزدان بيرينى سوروشدو.
 - آيە چو خداندى گۆزومە دىمير هاردادىر؟
 - كنده گئدىپ.
 - دوز ائله يىب،
 - نيء؟
 - آيە، بە، ئىليلەسىن. حكومت اوزونه باخمير، آرواد دا سۈزۈنە.

بیر گون نصرت کسمه‌نلی حسین عاریفی آغستافادا، ائولرینه قوناق آپاریب.
سازلی صحبتلی «خودمانی» بیر مجلس دوزه‌لیر. نصرتین، آ TASI،
عسگرلیکدن یئنی‌جه قاییدان و شعر عالمیندە تزه‌جه سسینی اوجالدان
اوغلونو دؤنه – دؤنه شاعیره تاپشیریب کی، گؤزو اوستوندە اولسون.
خیلی یئیبب ایچندن سونرا حسین آیاغا دورور، نصرت‌ده اونونلا برابر
آیاغا قالخیر کی او، قوناغی یولا سالسین. قاپینین آغزیندا حسینین
گؤزو نصرتین دیواردان آسلامان عسگرلیک شکیلینه ساتاشیر.

آیاق ساخلاییب دقته باخیر. گؤزلری دولور!

- آ، یوسف قاغا بو نصرت‌دیمی؟

- هه -

- آلاه هیتلرین ائوینی بیخسین. گول کیمی اوشاقلاریمیزی
آپاریب قیرغينا وئردی، فیکیر ائله‌مە، باشى اليىنده اولسا، سوراغى
چیخار! آلاه صبر وئرسین.

حسین بیر گون کنده گئدير. قوهوم لاریندان بیرى اونو قوناق
چاغیریر. ياخشى خنگل بیشیریرلر، يانىندا دا جوجه قیزار تماسى.
یئیلیب ایچیلیر، کئفلار، دوزه‌لیر، سوفره بیغیلیر.
چای ایچیندن سونرا گبه دؤشنمیش يئرده موتکە يه دیرسک‌لەنیب.
دؤشكجه اوستوندە اوزانیرلار. حسین ايسه بارداش قوروپ سازى
دیزى نین اوستونه آلیر، آستا – آستا دینقیلدادیب. باش سارى تئل، گاه
يانیق كرم. گاھدا «دیلغم» دن چالیر.
دایىسى گئوركى، شاعیرین كئفى كؤكدور، سؤز آچماق اولار.

- آ، بالا، آ، حسین بیزیم اوشق بو ایل اونونجونو، قورتاریر. نئیلهیک؟
- هارا گیرمک ایستهییر؟
- یونیورسیتهیه^۱!
- او منیم بوینوما، فیکیر ائلهمه، ياز باشى گلرسن دانیشاريق، كىشى راحاتلانيز.
- قارگۇئتورولوب، چۈللر ياشىلاشاندا، و آغاچلار چىچكله يەنه قدر گۆزلەيیر.
- گوللرىن عطرى هاوايا هوپان واخت، آيىندان، اوپوندان دا گۇئتوروب باكى يى، باجى سى اوغلۇنون يانينا گلىز.
- شاعير اونو گولر اوزلە قارشىلايير، كىشىنىنئىچ او تورماغا قوييمور.
- دورگىدك، داغ اوستو پاركا. «دورىزبا» رستورانىندا.
- ائىلە يىنېچە «بسم الله» دئمك ایستهيرلر كى، قونشۇ اىستولداكى لار، حسینى سلاملايىرلار. حسین آياغا دورور،
- دايى ائلە ياخشى اولدو یونیورسیتەنین معلمىلرندىن دىر، ياخشى گئىت بالا گۆزلەييرم.
- اور گىيندە فيكىرلەشيركى، آتالار ياخشى دئىيب. «خستە ساغالاسى اولسا، طبىب قىنچىر گل». كىشى گۆزلەيير، حسین دە يئىيب اىچنلەر قوشولوب. بىرساعات يارىم كىچىر شاعير قايىتمايير.
- دaiى اوشاغىن خاطرينه دۆزور، آخرىكى، دستە حاق حسابى كسىب آياغا قالخىر.
- كىشى گۇئورىكى، باجى سى اوغلو دا اونلارا قوشولوب گەدىر.

¹ - دانشگاه.

چاغیر ماغا مجبور اولوب،

- آی حسین!

شاعیر آدینی اشیدیب دایانیر. دئنوب سس گلن طرفه باخیر. دقته
کیشینین او زونه باخیر.

- آبالا سحردن سنی گوزله میرم می؟ منی بوردا قویوب هارا
گندیرسن؟

بیردن حسین کیشی نین بوینونو، قوجاقلایر،

- باي خوش گؤردوک، آى دایی، نه وار نه يوخ، هواخت گلیبسن.

يازىچى لار اتفاقىندا، ايشندن چىخمىشىدىم. بىر گون آخشام
حسين زنگ چالدى.

- آ، قوجا نه تەرسەن، اور گىيم سنى يامان ايستە يېر. گلەسەن
گۈروشك.

- گۈروشمك ايستە يېرسىنسە، گل گىدك، دىز قىرغىينا بولوارا. اونون

قطعی و تله‌سیک جوابینی اشیتدیم.

- آیه، ایشدن چیخمامیشام، پارتیادان^۱، حکومتدن ناراضی دئیلیم،
منیم دنیز قیراغیندا نه ایشیم وار.

تئز - تئز خسته‌له‌نیردیم، بیر یاندان «شکر»^۲ بیر یاندان دا «قان
تزييقی»^۳ منی آldن سالیردی. بو خسته‌لیک‌لوبن منی اوسته‌له‌دیگی
گونلرین بیرینده حسین زنگ چالدی!

- آ، قوجا، نه تهَرسن؟

- اوستونه یونگول لوک، آ کافیر، یامان خسته‌لنميشم.
- بيليرسن نه وار آ قوجا، منیم بیر ایشدن چیخاندان، بیر اولودن،
بیرده خسته‌دن، زهلم گئدير. دسته‌یي آسدی!

بیر گون واقيف صمد اوغلو آذر نشرين، یانيinda، نظامي هئيكلنин،
بؤيرونده کي چينارلارین ديبينده، حسین عاریفله قارشیلاشیر،
حسین، قاغا منیم شعرلریمی او خوموسانمی.
- هانسى شعرلری قزئتده تزه چیخان لاری، او خوموشام
- فيکيرین نه دير?
- فيکيريمی بيلمک ايسته‌يرسن?
- مطلق گئدک، هار؟

¹. - حزب.

². - قند مرضی، دیابت.

³. - فشار خون.

- رستوران‌ها هم بیر تیکه چورک یئیه‌ریک، هم‌ده شعرلرینین
حاققیدا فیکیرلریمی سؤیلرم.
- گئدیرلر، بیر آز یئیب ایچیرلر، واقیف گؤزله‌بیر، حسین هئچ نه
دئمیر. آخردا واقیف دؤزمور،
- آی حسین قاغا، به شعرل؟
- دور گئدک بیزه ائوده آرخایین دانیشاریق.
گئدیرلر، ائوه چای زاد ایچیرلر، آمما حسین یئنه فیکیرینی دئمیر.
واقیفین صبری توکه‌نیر،
- دور دیواردان اوسازی منه وئر.
- واقیف سازی وئریر، حسین کؤکله‌بیب آستادان چالماغا
باشلاییر. یاخشی قولاق آس «میصری دیر» تازانا، چارپاز
سیملره توخونور، ائله‌بیل قیلینجلا جینگیلدەبیر. بونو ماھیر
چالان عاشيق میرزه ایدی، میرزه دایی، بو هاواني چالیب
او خویاندا، چارپاز یئریشله اورتادا فیرلانیردی. داغدا گندن آتا
فیکیر وئرمی سنمی؟ قاباق آیاغینی قویدوغو یئره سونرا دال
آیاغینی قوبور. ییخلماماق اوچون آییله - آییله - یئریبیر کی
آددیملاری چارپاز لاشیر.
- آی حسین قاغا!
- یاخشی قولاق آس - بودا دؤشمە کوراوغلو دور. آت
کیشنرتیسی و نهله‌ر ائشیدیلیر. ایندی ده گئتدیم
«دیلغەم». سئوگیدیر، اینیلتیدیر. باخ بودا «یانیق
کرم» دیر. فریاددیر؟

-
- آی حسین قاغا
 - یو خسا جاز سؤزو هارا. جاز هارا! صمد قاغا ساز
 - سئوندی، سن جاز! ساز و جاز. یو خسا جاز هارا.
 - آی حسین قاغا، به منیم شعرلریم حاققیندا فیکیرینی دئمهه دین؟
 - دئدیم . شعر باخ بودور، ساز، آ، واقیف ساز، جاز یوخ!

بیرگون سحر تئزدن قاپینین زنگی دؤیولور. آلاتور آندان دهليزى كسىدىرنلىن كىملر اولا جاغينى فيكيرلشه، ييكتىرىلشه، يوخولو، يوخولو، قاپينى آچىر. كىندىن گلن بىر دسته آدام ايچرى دولور. آروادلار، اوونون بوبىنونا سارىلاراق.

او، او زوندن بو او زوندن مارچا – مارچلا اپىورلر.

– اۇلۇم قاباغىندا، آى حسین بىزى نىيە ياددان چىخارىبىسان؟ هئچ دئميرسن مى كىندىدە قوهوم اقربام قالىب، گۈرن ئولوبلر، يوخسا دىرىدىرلر.

– بىلىرم، اۇلن شئى دئىيلسىنىز. ھامىنىز، ساپ سالاماتسىنىز. آغاچ باشىندا ياتمىشلار كىمىن، بو تئزدىن خئير اولا.

– دردىن، آليم بە بىلىمىرسن مى؟ باشىمizza گلەنى. او شاغى شرلەيىپلر. دامدادى بوگون صباح محكمەسى اولا جاق.

– او شاق كىمىدىر؟

– بىلە خالان اوغلۇنو دئىيرم. ياددان چىخارىبىسان؟

– بئىيە آقىز اومۇ؟ او كى، جىب گىرين بىرىسىدىر؟ او نو كىم شرلەيە بىلر؟

– ظارافات سالما، آغرين آليم، او شاغا كۆمك ائله. محكمەنى زېير، قاغان آپارا جاق.

– ھانسى، داش صالحلى زېير؟ او كى بىزم آدام دىر. آرخايىن اولون، تاپشىرارام. تمىز بوراخا بىلمەسە دە، اوچ، دئورد آى اجبارى دن زاددان وئرر.

قوھوملار دىل – آغيز ائلهيىپ گئدىرلر. بىش آلتى آيدان سونرا يولدا

زبیره راست گلیر.

قوچاقلاشیب اوپوشورلر. حال احوال تو تورلار. آرا لاتماق، ایسته یندە
حسین آیاق ساخلايىب.

- زبیر قاغا بير ايشم دوشوب.

- بوپور آى حسین، لاب ايکى ايشىن دوشسون.

- منيم بير قوهومومو تو توبلار. ايши سندەدىر. بو گون لرده
محكمەسى او لا جاق.

- آدى فاميلى نەدىرى؟

- حسین دىر.

زوپير قاش - قاباغينى ساللايىب گيلئى لهنىر.

- الله سنه انصاف وئرسىن، آدام آداما بئله كۆمك ائله ير! دوز

دؤرد آى، بوندان اوّل، اوونون محكمەسى ده اولوب ايش ده وئرمىشىك.

- نه قدر وئریب سىنيز؟

- بئش ايل! بسىدى؟

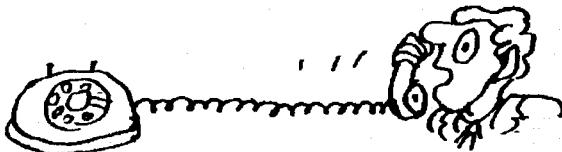
- بسىدى ساغ او!

بىر گون ميرزه ابراهيم اوو حسینه زنگ وورور.

- حسین، بوگون يازىچى لار اتفاقيندا واجب دىر تعجىلى
گل.

- باش اوسته، ميرزه معلم اىجلاسىنىزى كىچىيرىن، من
صاباح گلرم.

حسین عاریف دوست لاریندان بیرینه زنگ وورور. نؤمره‌نی ییغیر،
دسته‌بی قالدیریر.
آنچاق زنگ ووردوغو آدامین آدی یادیندان چیخیر خطین او
باشیندان سس گلیر،
- آلوو کیم‌دی؟
حسین جواب وئریر،
- سیزه کیم لازیم‌دی آ، یولداش؟ خواهش اندیرم، نؤمره‌نی
دوز ییغین.

حسین عاریف چوخدان دوست اولدغو بیر سوروجو ایله اوzac سفره
چیخیر.

بوتون يول بویو عاشیق‌لارдан - شاعیرلردن دانیشیر. آزبر شعر
اوخویور.

- سنده شعر یازیرسان؟
- خیر حسین معلم، من شعر یازان دئییلم.
- نییه یازمیرسان، آی یئیه‌سیز، ایندی هامی یازیر، سنده
یاز، قورخما، اؤزوم چاپ ائتدیرَم.

دوستوم یامان خسته‌لنمیشدی. همیشه او منی یو خلاماغا گلردى، بو دفعه من گنتمدیم. ائوده چوخ قالدیغیندان رنگی آزجا سولموشدو، سسی دیشیلمیشدی. آمما دئییب گولمه‌ییندن قالمایردی.

- گل، آقوجا دانیش گئرك، بو تورش مزه دونیادا نه وار، نه یوخ؟
 - نه اولاچاق، سالیپلار بیزی دونیا سیاستینین اوکئان^۱ بورولغانينا، سامان چؤپو کیمی فیرلاديرلار. ياخشى ائله‌ییرلر گیجلله‌نمه‌سە آیاق اوسته دورا بیلمیریك.

سۆزو، هرله‌ییب عاشيق لارا گتيردى. سونرا دیواردان سازى گۇئتوردو.
 سازىن صدفن چوخ اينجه، ظريف ناخيش لارى وارىدى

- ايندى بئله ساز، يو خدو، بئله سازدان چالىنان ھاوالارى چالاندا يو خدو. تزه سازلاردا - تزه هفتە بىجار ھاوالارى چالىلار، بىر قولاق آس. سازدا ايلك بارماقلارين چوخ اوجادان ووردو. سونرا سىن ضعيفلەدى. و ائشىديلمىز اولدو، بارماقلارى پرده‌لرین سىيملىرين اوستوندە سوزدو، عاريفين باشى، دوداقلارى ترىپىندى گۈزلە سوزولدو. تخميناً يارىم ساعات بئله‌جە ساز چالدى.

با اصىل ساز ھاوالارى!

اصىل ساز ھاوالارى بودو دوزدومو؟

بىر سۈز دئىيە بىلمىرم.

نىيە؟

¹ - اقيانوس.

چونکی هئچ نه ائشیتمەدیم؟

بیرگون حسین عاریف شمشاد رضا ایله گۇرۇشوب. حال، احوال

تۇتور،

نه وار نه يوخ، نىچە دولانىرسان؟

- بیر تەھرا!

گۈرۈم، حالىن او قىدرەدە ياخشى دئىيىل، كورلوق

- چىكىرسن؟

- ائلەدى قاغا.

كىشى بئىنин اولسون، شردن، زاددان، ال چك، اوندان

بیر شئى چىخان دئىيىل، گل گۈندۈريم سنى تۈۋۆزى. گئىت

- ايشلە اوردا،

- نه اىشىننە قاغا؟

اوردا عاشىقلار بىرلىگىنин فيلىالينى¹ يارادىرام. اوّل

- فيلىالين دىرىيكتۇرۇ²؟

شمشاد رضا خىلى فيكىرلىشىر.

- دولانا بىلرمى قاغا؟

- آى بىوئج، نىبىه دولانا بىلمىرسن؟

اوردا آدامدان چوخ عاشيق وار دئيرم دولاندىرىرارلار.

¹ - بۇبىك بىر ادارەنин معین درەجەدە مستقل لىگە مالك شعبەسى.

² - مەدير.

بیر دفعه ناظیم آخونداوو، گنجه‌دن، باکی‌یا، میرزه ابراهیم اووا زنگ وورور. آکادمیا^۱ ایله باغلى نهسه سوروشور. رسمی صحبت قورتاراندان سونرا، میرزا ابراهیم اوو گوله – گوله دئییر:

– ناظیم، دوستون حسین عاریف دئییرکی، گنجه‌ده فیرما^۲
آچیبسان، هر گله‌نه بیر اثرک کسیرسن.

ناظیم دینمیر. بو صحبتدن بیر نئچه گون، سونرا حسین ناظیمه قوناق گلیر. ناظیم اونو اوکى کیمی چوخ مهربانلیقلا قارشیلایر، اوردان، بوردان صحبت ائدب. ضارافاتلاشیلار. گون اورتا اوستونه ياخین، ناظیم اونو اوجوز، بیر فهله يئمک خاناسينا آپاریرا بوز، بولانیق آریشته شورباسی، بوبات چئرك، بیر آزدا گؤئی – گؤئرنى گتیرىلر. شاعیرى بونلار آچمیر.

اوزونو ناظیمە توتور سوروشور:

– بە کاباب، زاد او لمایا جاق؟

– يوخ،

– نیيە؟

–

فیرمادا داها قويون قالماييپ. هاميسينى كسيپ يئميشىك.

حسین حالينى پوزمور.

– ياخشى ائله يىپ كسيپ يئميسينىز. اونسوزدا حکومت
هاميسينى اليميزدن آلاجاق ايدي.

^۱ آکادمی

^۲ مؤسسه، شرکت، کارخانه.

سحر تئزدن اووا گئده جکلرینه گؤره.
 آخشامدان ياتماغى قرارا آلىرلار. هاوا سويوق ايميش، اوナ گؤره
 پنجرهلىن دال تاختالارينى باغلابيرلار.
 چارپايى آز اولدوغوندان، دئشەممەدە، گبەنин اوستوندە يورغان
 دئوشك تؤكوب يئر سالىرلار.

حسينه چارپايىدا ياتماغى مصلحت گئوردولر. او ايسه «بۇرا
 ياخشىدىر» هاميدان اوڭ گورها - گورلا يانان - سوبانين يانىنداكى
 دئشەيىن اوستونه اوزانىب يورغانما بورونور.

يولداشلارى اونا دئىيرلرکى، پنجرەنин يانىندادا ياتما، سويوق اولار.
 عنادىندان دئنمور. گئجهدن خئيلى كىچمىش اووجولارдан بىرى
 اويانىب. حسینى سىسلەيىر.

- آ شاعير، زحمت اولماسا، پنجرەنى آرالا باخ، گئر ايشقلاشميركى؟
 سونرا ياتىب قالارىق.

حسین تاختانى آرالا يېر باخىر. و ساكتجه جواب وئرير.
 - يوخ هله قارانلىق دير. يىخىل يات. ايشقلاشاندا، اۆزۈم قالدىراجام.
 حسین يئنى دن بورونوب يورغانىن، آلتىندا بوزوشور. نه قدر
 مورگولەدىيىندن خېرى اولمور.

سس كويه اويانىر و تئز تاختانى آرالا يېب باخىر.
 - آيە، نه هاي، هارايى سالىب سىنيز. گئرمور سونۇزمۇ، هله
 قارانلىق دير.

- آ شاعير، دئىيەسن بوتون گئجهنى پنجرەنин تاختاسى ايلە پالتار

ایشکافینین قاپیسینی دولاشیق سالیبسان.
 - ائله شئی او لماز. دئیه تعجب لهنیر و باشا دوشورکی، گئجه پنجره
 عوضینه باشینی ایشکافین ایبیچینه سالیب باخیرمیش.
 تئز آیاغا دوروب پالتارینی گئینیر. قەقەه چکیب يولداشلارینین
 یانیندا اوزونو سیندیرمیر.
 - قاریشیق سالماپیپ. نئیله سین، تاختالار بیر- بیرینه یامان
 او خشاییر. دئ تئز اولون ایشیقلاشمامیش گئدک.
 هاوا ایسه چو خدان ایشیقلاشمیشدی.

بیرگون موسکوادا حسین عاریفله، ناظیم آخونداوو صمد وورغونون
 یانینا گئدیرلر.
 خوش - بئشدن سونرا حسین عاریف یئنیجە يازدیغى پوئماسینى^۱
 او خویور.

شاعیر پوئمانى چوخ بىنیر و بيردن سوروشور:
 - بو زامان بورالاردا نه گزىرسن؟
 - او خویورام.
 - هاردا؟
 - اسپرانتوردا.

صمد دقتله حسینین اوزونه باخیر و اینامیمیر.
 صمد دئیر:
 - گئت آتیلماغین دالینجا؟

^۱ - منظومه.

حسین صمد ورغونو ایناندیر ماغا چالیشیر.

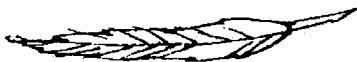
- واللاه، دوز سؤزوم دور. صمد قاغا، دیسیسیر تاسییامین^۱ یارسینی دا
یازمیشام.

- کیمدد؟

- فرخی یزدی دن!

- آیه، عاغلینی باشینا بیغ، سندن عالیم او لار. عالیم باخ، ناظمیم
کیمی سیندن او لار. او تور ماغی با جاریر. سن ایسه بیر یئرده قرار توتا
بیلمیرسن. واختی ایله من ده دیسیسیر تاسییا یاز بیدیم.
ذاکردن، ایکی اوچ فصلینی ده قار الامیشام. آتدیم، گئت شعرینی یاز.
آدام عؤمر ونو، عؤمره خر جله من.

- باش اوسته، صمد قاغا، صباح دان عالیم لیگین داشین
آتارام.

حسین عاریفین عالیم دوستلاریندان بیری اونون یانینا گلیر.
گلن کیمی ده سیاستدن دانشیر، قورو لوشدان، حکومتدن
ناراضیلی یغینی بیلدیریر.

شاعیر اونون سؤزونو کسیر.

- بورا باخ، ائل او غلو یادیندادیمی باکی یا او خوماغا گلنده بیر اعلا
خور جونون بیرده ای پلیکدن اعلا جورابین وارایدی؟ هله چاریغینی

دئمیرم. ايندى ماشالله، شهرىن اورتاسىندا دئردى او تاغىن، او شاقلارىندا هەرسىينىن، آيرىجا ئۇرى وار. داها نە ايستە يېرسىن؟ او زوندە آكادئىك، بىش - اون مقالە يازىپ اولوبىسان عالىم! باشىن حاققى، دوز سۆزۈمدو، تارىنىزا تېيك آتمايىن، بئله سفيه حكومتى هەچ يېرده تاپا بىلمىسىنىز.

موقته جە سىزى بۇردايىر، داها نە ايستە يېرسىنىز.

يازىچىلار اتفاقىندا بىرینجى كاتب ايشلە يېردىم. زىيمخان يعقوب يانىما گىلدى. صابر دئمىشكەن، اونو «روس باشدىلار» كتاب سئورلر جمعىتىنندىن اىشدىن چىخارتمىشدىلار. كۈمك ايستەدى.

زمىخان سىنه دفتر شاعىرى دىر. كلاسىك، خصوصاً عاشيق پۇئزىياسىنى آزىزدان بىلىر، فيكىرلىشدىم كى، عاشيق لار بىرلىكىنده ايشلەسە، چوخ خىرى دىيە بىلە.

دستەي گۇتوروب، حسىنە زىنگ ووردو.

- آ كافىر، يانىمدا بىر اوغلان او توروب گۈزل شاعىرى دىر. خالق پۇئزىياسىنى دا ازبردن بىلىر. عاشيق صنعتىنин ماھىر صرافىدیر. سىنин دە ياخىن دوستوندور، يانىندا اىشە گۇتورىسن ياخشى اولار.

- كىمىدى؟

- زىيمخان يعقوب،

- تانيرام. اما مندە تمامادا يوخدۇ.

دستەي آسى.

بیر دفعه حسین عاریف سلیمان روستمی، رفیق ذکانی، بیر دوستونون، اؤینه قوناق آپاریر. کوچه‌لرین بیریندە ماشین دان دوشوب گئی رنگلی قاپییا ياخینلاشیرلار، زنگی باسیرلار. ائو صاحببى قاپینى آچىب گلنلرین اووزونه باخىر.

- كىمى ايسته ييرسىنىز،

حسین در حال گئرى چكىلىر يوخ بو دئىيل.

ايکينجي قاپینى دئيورلر، بو ائو صاحببى ده قاپيسىنى آچىر. حسین در حال گئرى چكىلىر يوخ بودا دئىيل. اوچونجو قاپییا ياخينلاشاندا سلیمان روستم دؤزمور،

- آى حسین دوستونون آدین دى؟!

- يادىمدان چىخىب!

- بس، آخىرېنجى دفعه نه واخت گئروشوب سونۇز؟

- اوتوز ايل قاباق! «۱۹۴۷» جى ايلده؟!

ايستى ياي گونلرینين بيريندە حسین عاریف «آذر نشردە» - ائیواز بورچالى يا، راست گلىر.

گئوروكى، يازىق پوچور - پوچور، تر تؤکور. قولوندان ياپىشىر،

- آی تورش مزه انسان، ایشله‌مکدن بیرشئی چیخان دئیل، دور
گندک، سرین بیر ایشملی تاپاق.

ائیواز قاغانین سؤزونو یئره سالا بیلمیر. آیاغا دورور بیرلیکده
کوچه‌لرین جانینا دوشورلر. او کوچه سنین بو کوچه منیم سرین ایشملی
آختاریرلار. آخری کی بیر یئرده تاپیب نوبه‌یه دایانیرلار. گئورولرکی،
تزه‌جه سرین چللک ایشملی گتیریبلر، قوروشقالار^۱ سرین لیکدن
ترله‌ییر. یانقی‌لاری بیر آزادا آرتیر. نوبه‌لری یاخینلاشاندا حسین
ایوازدان سوروشور:

- ای گؤزل انسان، جیبیندە بیر شئی وارمی؟
- یوخ، آی حسین قاغا، معاشی بوگون آلسایدیق،
- اوندا گندک، مندە ده یوخدو، ائله بیلریک ایچمیشیک.

بیر گون شمشاد رضا، حسین عاریفین یانینا، عاشیقلار بیرلیگینه
گلیر.

- قاغا، منى ده یانیندا ایشه گئتور.
- نه ایشینه؟
- نه بیلیم قاغا، یانیندا فولکولور شعبه‌سى وار، گوتورسن.
ایسلرم.

- هه، دوزدو، شعبه وار، اما منه کیشی لازیم دئیل!

بیر گون حسین، شاعیر دوستلاریندان بیری ایله راستلاشیر. حال -

^۱ - قولپلو لعابلى دمير لیوان.

احوال تو تور، اوشاقلارى سوروشور، و آخىردا

- خانىمىن نىچەدىرى ايشله يېرمى؟ - دئىير يوخ!

- آ حسین قاغا، ائوده اوشاقلارا باخىر.

- دوز ائله يېرسىن، آرواد ايشله مەسە ياخشىدىرى.

باشقما موضوعا، كچىرلر، بىش دقيقەدن، سونرا يئنه سوروشور.

- خانىمىن ايشله يېرمى؟

اوغلان قصدأً ترسە جواب وئيرىر.

- البتە حسین قاغا، عالى تحصىلى وار، نىبە ايشله مەسىن.

- باشىن حاققى دوز ائله يېرسىن، آرواد ايشله سە، ياخشىدىرى.

ائوده اوتوناندا، آروادلىغىنى دا ايتىرىر.

بىرگۈن يئنه زنگ چالدى، دستە يى گۇتوردوم. كىفى كۈك ايدى او
همىشە، تزە شعر يازاندا كئفى كۈك اولور.

اۆزۈدە مطلق شعرلىينى تىلئۇندا، منه اوخويور.

- آ قوجا بىلىرسىن نە وار. دونن ادارەدە اوتون موشىدوم. عاشق پەرينىن
سازلى، قىزلارىدا يانىمدا. بىرده قاپى آچىلدى زلىمخان يعقوب گىردى
ايچرى. بىغلارى دا، ماشاالله، اوزونون يارىسىنى توتوب. آتىلدى بويىنوما
او، اوزومدىن، بو اوزومدىن، مارچا - مارچلا اۋپىمە يە باشلادى.

دئىيم: «دونيانىن ايشىنە بىر باخ خالقى گۈزىللر اۋپور. منى دە
زلىمخان يعقوب»، اونا بىر شعر يازمىشام.

واخت اولار مجليسىم مئىلى مزەلى،

واخت او لار چیینیمده پاییز خزلی،
نادانین بیرینى دونیا گؤزلی،
حسین عاریفی ده زلیمخان اپور.

عاشق لار بیرلیگینین بیناسی ايله يازیچی لار اتفاقى ياناشیدير. آرادا
بیرجه دیوار وار. بیرگون حسین منه زنگ ووردو.
- آ قوجا، گئوروم، يوروlobeسان، اوزون ده، خسته تھرسن. سنه
کؤمک ائلهمک ايسته ييرم.

- نه يوللا، آ کافير؟
- قرار آلميشام کي، آرا دیوارى آچيم، يازیچى لار اتفاقينا قاتيم.
عاشق لار بیرلیگينى، ايکىسىنى ده اوزوم رهبرلىك ايديم.
- لاب عاغىللە فيكىردىر، منىم ده جانىم قورتارار. راضى لاشدىق.
ائرتهسى گونو، تزهدن زنگ ووردو،
- آ قوجا، بوتون گئجه ياتماميشام. فيكىرمى دېيىشدىم.
- نىيە؟
- منىم دئورد يوز اللى دلىم وارا سنىن ده اوج يوز اللى! بونلارى

بیرله شدیرسک، بو دلی لرین عهده سیندن گله بیلمرم.

بیر سحر تئزدهن تئلفون زنگ چالدی.

دسته‌یی گئچ گؤتوردوم. سسمیدن حیس ائتدی کی، يوخودان
ئئنیجه دورموشام.

- آ قوجا، دئیهسن یاتیردینمی؟

- به نئیله‌ییم، آ کافیر، اوزون دنمیرسنمی، اسماعیل شیخ‌لی یاتا -
یاتا فئودالیزمدن بیر باشا کومونیزمک کئچمک ایسته‌بیر.
- ایندی سؤزومو گئری گؤتورورم. ياخشی ائله‌ییب یاتیرسان.
اونسوزدا، کومونیزمدن بیر شئی چیخمادی. دئیهسن گئری قاییداسی
اولدوق.

حسین بیرگون یولداشلاریمییزدان بیرینه زنگ وورور.

خیلی دانیشیدان، سونرا سؤز آراسی سوروشور:
 - قوجا نئجه‌دیر، بیزیم اسماعیلی دئییرم.
 - اوزونو پیس حیس اندیر، خسته‌دیر،
 - نییه؟
 - شکری قالخیب.
 - شکری قالخمسین، نئیله‌سین، گونده هر اوترووما، بیر سینی
 قوروتلو خنگل یئیه‌نده، ائله اولاچاق.

حسین عاریف بیر نفرله، تزه - تزه، راستلاشیب. سلام لاشارمیش،
 بیر گون یئنه راستلاشیرلار.
 حسین اونون قولونا گیریب دئییر،
 - ائل اوغلو، گئدک بیزه. چوخلو تزه شعرلریم وار. او خویوم سنه.
 گئدیرلر، حسین شعرلرینی او خویور، دوستونا تعريف دئییر. بیردن
 حسین، او خوماغینا آرا وئریب دقته توناغینین او زونه باخیر.
 - آیه آی ائل اوغلو، سویون یامان شیریندی، قانیم سنه یامان
 قایناییر، قازاغین، هانسى کندیندن سن؟

- حسین معلم - دئیه قوناق جواب وئریر: - من قازخدان دئیلم،
 قوتقاشیندانام.

حسین اوزونو ایتیرمیر.
 - نه اولار، لاب ياخشى ائله يېب قوتقاشینلى اولوبسان، آمما باشین
 حاققى، هاردا ياخشى آدام گئرورم. او ساعات، اور گىمە داميركى، بو
 قازاخلى اولاچاق. بوتون ياخشى آدام لار، قازخدان ايدى، باشدا دا سن!

یازیچیلار اتفاقیندا، بیرینجى کاتىب اىشلەبىردىم. باشىمىي قاشىماغا واخت يوخ ايدى. باكى شهر سۇۋئىٰ^۱ ايله داعوا دايىق. موسکوادان، ادبىيات فوندوندان، يازىچىلار ائوى تىكدىرمك، اوچون اوچ ايل ايدى كى، پول آلمىشدىق، آمما شهر سۇۋئىٰ بىزە يئر وئرمىردى.

گاه دئىيردى كى، سۇۋئىٰ كۆچەسىنده سىزە يئر آيىرمىشىق. تىفلیس لايىھە اينىستىتەتوندا ائوين لايىھەسىنى حاضىرلايىن. گاه دا مىكىرو رايونلارى گوسترىردىلر.

اتفاقىن اوزىنده ده اساسلى بىرپا تعمىرى باسلاممىشدىق. گاه ناظىرلر سۇۋئىٰنин، صدرى، حسن حسن اوووۇن يانىنا قاچىر. دامىن اوستۇنو اورتمك اوچون سىنكلەنمىش دمىر، دىوارلارى اوچون مئبل تاختالارى اىستەبىردىم. بىر ياندان دا، قبول مسئلەلرى، نشرىيات پلانلارى، يارادىجىلىق مشاورە و پلەنوملارى.

بىر سۈزلە گئچەم، گوندوزۇم يوخ ايدى، باخ بئله آندا، گونلرین بىر گونو حسین عاريف منه زنگ ووردو.
- آ قوجا سنه بىر مصلحتىم وار.
- بويور، آ كافىر.

- گل، سەن بئله ائت يازىچىلار اتفاقىندا نە قدرە كى ايش يوخىدۇ بئكارچىلىق دى اىشلە، ائلە كى، گئرددوم اىشلەر چوخالىر، اىشلەمك لازىم دىر، اوңدا عريضە وئر اىشدن چىخ.

^۱ - كومونىزم فورماسىندا دوزلۇن دولت حاكمىتى.

باکیدا، نظامی حکومتی، ساعاتلاری ایدی. هامی کیمی، حسین ده ساعات اوnda ائوده او لاردى شهر بئله وضعیته او لان آندا، نهایت او نا «خالق شاعیری» آدی وئردىلر، همین گنجه حسین عاریف، ائوه گلیب چیخمیر، ائوده ناراحت اولورلار، نهایت سحر ساعات آلتیدا زنگ چالینیر.

ملئیکه خانیم تله سیک قاپینی آچیر،

- آی حسین، هار داسان؟

- سوروشما، ملئیکه، بودا منه دوشمه دی، تو تموش دولار.

- نییه؟

- گئچیک میشدیم، نه قدر او ساری روس بالا لارینا دئدیم کی «یا نارو دنى پؤت^۱» قانمادیلار. آپار دیلار، کومینداتور ایا، آمما آنالارین یاندیردیم. اوردا بیر عاشيق دا وار ایدی. ایشیقلاشانا قدر بیر - بیریمیزه قوشولدوق. او سازی چالدى، من شعر او خودوم.

حسین بیر دفعه یولونو گنجهدن سالیب با جاناغينا قوناق گئدير. چای - چؤركدن سونرا او توروب داغدان، آراندان، صحبت ائدیلر. بيردن با جاناغى جدّى له شير.

- شاعیر وئر پوللارینى، آپار بیب یوز لوکلره دیشندیريم.

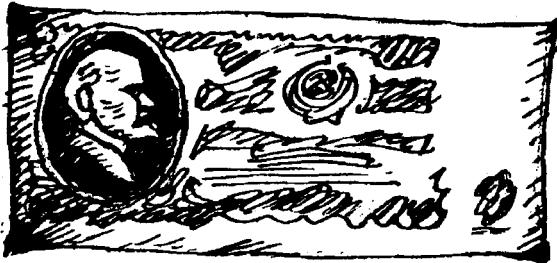
حسین تعجب لە قوه مومنون او زونه باخیر.

- باشا دوشمه دین؟ هامی ائله ائله بیر. يوز اون مانات وئر بیب، يوز لوک

^۱ - من خالق شاعیرى يم.

- آلیر، بیلدين، شاخ - شاخ یوزلوك. سونرا دا او طوله يېب، قالاق - قالاق
يېغىرلار صانديغا، من اولوم، دوز سۆزومدور. وئر پوللارينى آپارىب،
ياريمجا ساعاتا یوزلوك لره دېيىشىرىم.
- حسین شاق، شاق، شاققا چكىر.
- آ باجاناق، عۆمرۇمده منىم جىبىمەدە اللى ماناتدان آرتىق پول
اولمور. یوزلوك لرى نه ايله آلاجاقسان؟
- سوکوت چكىر، چايىلارينى هورتدادىرلار.
- آ شاعير ندى؟ سىزىن بؤيوڭوز نظامىدىمى.
- ھەندى كى؟
- به پايكومولارين، بؤيوڭو، كىمىدى؟
- لنىندى؟
- دئىهسەن ئىلەدېر.
- باجاناق فيكىرە گىئدير. شاعير اونون سونرا نه دئىه جەيىنى گۈزلەيىر.
- آ شاعير، سەن بىلەن كىيم، زور اولار، لنىن، يوخسا نظامى؟
- يعنى دئىيرم. اونلارين، هانسى كالاندى.
- آ، كالان ندى، اونلارين كى، يازى، پوزودو، كتاب دفتردى،
- باشىن حاققى هئچ نه بىلمىرسن. لئنىن كالاندى. اما
نظامى نىن جىبىنده هئچ نه يوخودو.
- نىيە؟
- اونا گۈرە كى، نظامى شاعيرلىرين شاعيرىدى.
- لنىن، پايكوملارين پايكومو؟ نظامىنى سىز دولاندىرمالى سىنىز.
- لنىن دە پايكوملارى، آمما گۈرۈرم. سىزىن هئچ یوزلوبە

دیشیلمه يه، پولونز يو خدو، يازيق نظامي يه نه وئره جك سينيز. آمما
پايكوم لار باشقى مسئله، او باشين حاققى، دوز سؤزومدو. هر مسى آيدا
جماعاتدان يېغىقلاريندان بيرجه ميليون كىشى يه گۇندرسه هلە سارى
نيكولاي باشىنى دئميرم، لىنىن پولون آلتىندا قالار.

بىر گون حسین عاريفله قاباقلاشىم. حال احوالدان سونرا گوله –
گوله سوروشدوم:

آ كافير دئ گۈرۈم، اصيل عاشىقلار هاردا يئتىشىر؟

– به بىلمىرسىنى – دئيه تعجلە جواب وئرىدى، گۆيچە ماحالىندا،
بورچالى چۈللوپىوندە، گنجە باساردادا، بىرده توووز، قازاخ طرفىلدە،
اثله ايسە بس، نه اوچون عاشىقلار بىرلىكىنин صدرى كىمى
همىشە سالىيان عاشىقلارين قاباغا چكىرسن؟

– به قوناق – قوناقجام گلنده باليفى، ايكرانى كىم گتىرسىن.

بىر سحر حسىنinin زىنگىنە دستە يى قالدىردىم.

– آ قوجا بىزىم جماعت لاب غريبە اولوب. آيە، يئريندە دوران

دیپلومات کیمی دانشیر. آغزى سؤز توتمايان، سیاستدن باشى چىخمايان آداملار آز قالىرلاركى، دونيا سیاستچىلىرى ايله كللە - كللە يە گلسىن لر. باشىن حاققى، ايگىرمى بئش گون توركىيەدە قالدىم، بىر كۈپك اوغلو سیاستدن سؤز سالمادى. هركس باشىن سالىب ايشين گۈرور.

توركىيەدن قازاغا گلنده بئلى بوكولموش، دىشى تۈكۈلموش بىر قارى يولومو كسى.

- آشاعير، قارغاچۇو لا يئلسۈيون داعواسى نه ايله قورتاردى؟

- جانينا عزرايىل، دئىيە سرت جواب وئردىم. گئت ايشينلە - گوجونلە مشغۇل اول. قاپى - باجاندا ھرلن، توپوق جوجه ساخلا، گىدىب بازارдан چولپا آلما. سىنين سیاستلە نه ايشين وار؟ - نىيە آجىغىن توتور؟ آشاعير، شاعير كىرىمېش دورا بىلەيمىر. من سُخنچى، آروادام اىستەيىرسن گل دئىيىشەك؟ من دە شعير يازىرام قولاق آس.

عزىزى يەم من قالام،

من ياشايام، من قالام،

الله دان آرزووم بودو،

گلىن اولە من قالام.

- دى جواب وئرا!

گۈرۈدۈم يوخ، بو آرواد اوْزون اىشدى. دىل آلتىندا قالمادىم.

منزل قىسا ياخشىدى،

صحبت کسە ياخشیدى،
آللاھ سنین سسینى،
ائشىتمەسە ياخشیدى.

بىرگون كۆچەدە قاباقلاشىرلار. حسین عاريف گئورۈرى، واقيف
نصىبىن كئفى يوخدۇ. اونون فيكىرىنى داغىتىماق اىستەيير،
- نە، وار، نە يوخ؟ «آذربايجان پىئۇنلىرى»، قىئتى نىچەدىر؟
- خېرىم يوخدۇ،
- نىيە بىس اوردا ايشلەمېرسىن؟
- چىخاردىلار،
- كىيم؟
- رئداكتور - امراه اوو،
- نىيە؟
- ايکى دفعە اىشە گئجيڭىدىم. بىر شئى دئمەدى، اوچونجو دفعەدە
امرىمىي وئردى.

حسین، آلنинى قىرشىدىرىپ، فيكىرە گىتىدى و بىردىن چىخىش
 يولۇنو تاپمىش كىيمى دىللەنir.
- عىبىي يوخدۇ، صاباحدان اىشە واختىندا گئت.

زلىمخان يعقوب حسین عاريفين شعير كتابىنى رئداكتور ائدىرىمىش.
گئورۈرى، شاعيرىن شعرلىرىنىن اىچىننده، اونون شعرلىرى دە وار،
تىلەفونو گئوروب زىنگ ائدىر.

- اوستاد، سنین شعرلرینین ایچیندە منیم ده شعرلریم وار. اونلارى
چیخارتماق ایسه بیرم.
- يوخ، يوخ دیمه، سنین يا منیم نه فرقى وار، اوز شعرلریمیزدى
قوى چاپ اولسون.

حسین عاریف پروفئسور ناظمیم آخونداوولا محکم دوستدور، ناظمیم
گنجه پئادقولۇزى اینستوتوندا^۱ ایشلهیندە، حسین تئز - تئز اونا قوناق
گلرمیش. ناظمیم شاعیری حؤرمتلە قبول ائدیر. گؤلە آپارار، هر
گلشیشىنە بىر ائركك كسىرمىش. بىرگون حسینە دئيرلرکى، ناظمیمی
ایشدن چیخاردىبلار. او، حالىنى پوزمادان جواب وئيرى:

- البتە چیخارتمالىيدىلار. گوندە بىر ائركك كسردى، او قدر پولو
هاردان آليردى؟

جاوان واختلارى دوستلارى حسینىن باشىنا توپلاشىرلار.
كۈنوللىرىندن يئمك - ایچمك كىچىر. اما جىبلىرى بوش اولور.
بىردىن حسین قطعىتىلە دئىير:

- گئدك على ولىيئوين يانىنا،
- نىيە?
- پول آلماغا،
- وئرمى?

^۱ - دانشکده تربیت معلم.

- بۇر جودور لىتفوندون دىرىيكتورور^۱. جاوان يازىچىلارا آل توتمالىدى.
- عاغلىيمىز چتىن كسىر.
- سىزىن ايشينىز يوخدو. اونون دىلىنى من بىلىرم.
- گئدىرلر يولداشلارى قاپىنinin آغزىندادا دايانىر. حسین اىچرى گىرير.
- سلام! على معللىم حكايەنizi اوخودوم. اعلا حكايەدى.
- على ولىيئو قلمى يئره قويور عىنگى قالدىرير.
- دقتله حسینىن اوزونه باخىر.
- حسین پولوموز يوخدو!
- على معلم كلاسيك حكايە، يازىبىسىنiz.
- حسین دئدىيم پولوموز يوخدو. دىل تؤكمە.
- دوغرو سۆزۈمدو. على معلم حيکايەنizi عوض سىز حكايەدى!
- على ولىيئو، آياغا دورور و داها دا سرتلەشىر.
- حسین گئىت بىر آيدان سونرا گل. پولوموز يوخدو.
- حسین پرت حالدا باييرا چىخىر، يولداشلارينىن اوزونه باخىمادان اۋز اوزونه دئىيىنir:
- مۇزدۇر اوغلۇ - مۇزدۇر، ائلە ياخشى ائلەيىب حكايەنى اوخومامىشام.

باكىنinin هيچانلى و قارىشىق گونلرinden بىرىنده، تخميناً گئىجە

¹ - مەدىر.

ساعات، اون بىرده زنگ ووردو تؤوشويوردو. ناراحت اولدوم.
- آى اسماعيل، سحردن ائودن قاچميшиديم اينديجه

گلمىشم،

- نه اولمشدو كى؟

- ميتينگ!

- نه ميتينگ؟

- نئجه يعنى نه ميتينگ! لنин سارايىنин، يانى آداملا دولموشدو.
اوزو تزه بازار قدر تريپىمك اولموردو. گئردىم منى چاغيرىلار. چىخدىم
ائيوانا سونرا، دوشدويم آشاغى. منى گئرن كىمى آل چالدىلار «هورا»
دئيه فيشقىرىدىيلار.

¹ سونرا آغ ساققالار باشىما گلدىلر. دئدىلرلىكى. شاعير رئسىپوبليكا مىزىز،
بو ساعات باشسىنردىر. يا گىرك باشچىمiz اولاسان، يادا سنى
اولدورە جەيىك.

بىر تهر اللرينىن ياخامى قورتارىب. قاچىب قارداشىم گىلده
گىزلەندىم.

بىلدىم يئنه نه ايستەيير كله يى وار آمما، اوزمۇ جىتى آپاردىم.

- اونلار سنه نه تكلىيف ائدىرىدىلر؟

- ناظيرلر سۈۋئىتىنин صدىرىلىگىنى!

آزاچاق دوروخىوم

- آ حسین باجارتىنامى؟

- نىيە باجارتىنامى. آ، قوجا يعنى دئىيرىسن. عاشيقىلار بىرلىگىنinin

¹ - جمهورىت.

دؤرد يوز اللی دلى سينين عهده سيندن گوجله گليرسن. بو بويدا
رئسپوبليكانين دلى لريينين عهده سيندن نئجه گله جك سن؟

حسین عارف آغستافادا اۇزونه ائو تىكدىرىردى. چتىنلىكىله ماشىن
تاپىب داش گتىرتمىش و قاپىيا تۈكۈرموشدو. بىر گون سورىشىم.
- آ كافىر، دئىيەسەن، ائو تىكدىرىررسن؟
تلەسىك جواب وئردى.
- من يوخ خالق اۆزۈ، شاعىرىنە ائو تىكدىرىر.

گولومسەدىم. بىلىرىدىم كى اۇزۇنۇ سىيندىرىمىر. آرادان بىر اىلە
ياخىن كىچدى، اشىيتىدىم كى، حسىنин داشلارىنى اوغورلا يېيلار،
كىدرلىنىدىم،

- آ كافىر؟ دئىيەسەن خالق داشىنى گىرى آپارىب،
يئنە، اۇزۇنۇ سىيندىرىمادى.
- يوخ، داشى اوغورلا يانلار گلمەلدىر! خالق دئىيل!

بىر گون نشريياتىن ايشچى لرى، گۈرۈركى، حسىن عاريف واقيف
صمد اوغلۇنون قولوندان بىر - بىر توتوب گتىرىر. سوروشورلار:
- حسىن معلم بونو بىلە هارا آپارىرسان؟
- هئچ هارا - دئىيە جواب وئرير، ايکى آيدى بىزىدە ايشلەيىب
معاش آلير، آمما ادارەنى تانىمىرى، گتىرمىشىم ايش يېرىنى
اونا تانىتىدیرام.

- بیر گون یئنه سحر تئزدهن تئلفون سسلهندی، دسته بی قالدیردیم.
 - آی آ، قوجا، دئیرلر یئنه حکومتلە، بیرلەشیب قازاخدا
 اینستیتوت آچیرسینیز؟
 - ائله بیر شئی وار؟
 - آیە نە فیکیرلەشیرسینیز بە رهبرلیک حاققیندا
 فیکیرلەشیب سینیز مى؟
 - فیکیرلەشیریک
 - آ، نە فیکیرلەشیرسینیز حاضیرجا رئداكتورام دورموشام.
 قارشینیزدا داغا - داشا نییە دوشورسونوز. زلیمخان یعقوبودا
 وئرین منه تصروفات حیصەسى اۆزره پرۇئىكتۇر، گئدک ھر شئىي
 ساھمانا سالاق.

- بیر گون حسین عاریف، واقیف صمد اوغلولیله قاباقلاشیر و گئورورکى
 یامان سینیخیب، بت - بنیزىدە سولوب، قولونا گیریب، سوروشور،
 واقیف نە اولوب؟
 - هنج آی، حسین قاغا دئیه ساکتجە جواب وئیر اور گىيم
 سۆزومە باخمير. اینفاراكت^۱، اولمۇشدومن.
 - هنج نە اولماز، مەھدى حسین دە بوندان اولدو، اۆزونو گۆزلە.
 آخماق خستەلیکدى.

¹ - سکته.

حسین عاریف بیر دسته جاوان لا، يول گئدیرمیش، بیردن دایانیب
تعجوبله، سوروشور:

- آی، اوشاقلار من نییه آخساییرام؟
- حسین معلم، آیاغنیزین بیری، سکیده، او بیری
آسفالتدادیر. آشاغى دوشىنىز آخسامازسىنىزا

- بیرگون دوستوم منه زنگ چالدى.
- آ، قوجا ، نئجهسن؟
- ياخشى يام، آ كافير هارداسان، چوخداندى، گۈرۈنمۇرسن.
- گئتمىشدىم، توركىيە يە ، باشىم قارىشىق ايدى، فولكلور
مشاورەسى وارايدى، اوردا ايدىم. قارداشىن قان ائلەدى، هامىنى بوروب،
بوکوب ، قويىدوم دىيزىمەن آلتىنا،
- موضوعۇز نە ايدى؟
- عاشيق ادبىاتى و صنعت كارلىق مسئىلەلرى.
- آى حسین اونلارين عاشيق لارى گوجلودور، يوخ يوخسا
بىزىمكىلى.
- البتە بىزىمكىلىر، اصلينه باخسان، اونلارين، عاشيق لارينىن چوخو
اصلأا بىز طرفدن گئدهنلردىر. هە، موشتولوغونو وئر. اوردا اصلأا سىزىن
كىندىن شىخلىدان اولان بىر عاشيق لا يامان دوستلاشىق. ائل اوغلو،
منه بؤيووك بىر قوناقلىق دا وئردى.
- هاردا؟ ائويندە يوخسا رستوراندا؟
- آ، اوندا او قاناجاق هاردا ايدى كى، ائوينه آپارسىن، رستوراندا. ھە

قولاق آس. تانیش اولان کیمی – قوجا قلاشیب اوپوشدوک. ال چکمه‌دی سورویوب منی، رستورانا سالدی، یئمک – ایچمک سفارش وئردى. سازی دینقیلیداتدیق کئفمیز، دورلدو. بیر – بیریمیزی، دوز کیمی یالادیق، سونرا، ائل اوغلۇ دوروب پولو، وئرمەیه گئتدى، خیلى گؤزلەدیم گلمەدی. سونرا، گۈرۈم کى سس – کوی قالخدى، باشا دوشدومن کى شىخلۇ بالاسى رستورانچى ايلە دالاشىر، يانىما چاغىردىم.

- نه اولوب؟

- پولوم چاتمير.

- آتین تؤکولسون. بە، قوناق چاغىراندا آدام جىبىنە باخمازمى؟

- نه بىليم اولدۇ!

راديودا چىخش ائتمىشدىم. امك حاققى وئرمىشدىلر ھامىسى جىبىمده ايدى، تؤكىدوم، قاباغينا دئدىم «داعوا سالما آپار وئر» ھە، آ، قوجا ائل اوغلۇن توركىيەدە باخ منى بئله قوناق ائلەددى.

باشا دوشدومن کى، منه ساتاشىر، تئز جواب تاپدىم.

- آ كافير، اوپىرنىمىشىم او عاشيق شىخلۇ دان، يوخ، كىسەمەندن ايمش.

- باشىن حاققى دوز تاپىبسان بە بونو، سن هاردان بىلدىن؟

دوستوم حسین بير سحر تىزدن زنگ چالدى.

- آ، قوجا، ائشىتىمىشىم خستەلەنېبسن، ايندى نه تەرسن؟

- پىس دئىيلم، آ، كافير، بير آز ياخشى يام.

- آيە، او دوكتورلارا، چوخ قولاق آسما. وئريدىكلىرى درمان لارى دا،

آت اويانا. سنين دردينىن علاجى مندەدى.

- او ندی، آ کافیر،
- ایت بورنو، یئمیشان، بیرده تزه شعر.
- اونلاری هاردان تاپیم، شهر یئریندە؟
- قاغاندا، وار.

ایت بورنو ایله، یئمیشانی داغلاردان، عاشیقلار گتیریب، ساری چیچکله، قان تپر ده وار. تزه شعرده کی اوژوم یازمیشام. بو ساعات گلیرم یانینا.

گؤزلهدیم، بیر ساعات دان سونرا گلیب چیخدی. های - هاريلا یچرى گىردى.

- آى اوميده باجى، قوجايا فيكير وئرمىرسن، تئز - تئز خستهلىرى.

- نئيله يىيم باشينا فيرلانماقدان يورولىمشام. جانى، مافراقلاشىب.

- ائلهدى اوندا، آل بو چىچكلىرى چايىنى قاينات وئر كىشىنه. يانىما كئچدى.

- هه قوجا بو گئجه ياتمايىب ياخشى شعرلر یازمیشام. گتیرمىشىم، ايلك دفعه سنه اوخويام.

- لاب ياخشى ائلهمىسنى بويور.

آلېنى او جىىبنە سالدى، بو جىىبنە سالدى، نەسە آختاردى و بىردىن اوميدەنى سىسلەدى:

- آى اوميده باجى، او پاپكانى^۱ منه وئر.
- هانسى پاپكانى آى حسين؟
- به منىم آلىمده پاپكا يوخ ايدى.

^۱ - قۇزلوق، بوشە.

- یوخ

- آزاچیق فیکیره گئتدی،
- یقین ماشیندا قویموشام.
- به ایندی نئیله یه جکسن؟
- هئچ نه، بئینیمی قوردلاییب تزهدن یازاجام.

- موسکوادا، آذربایجان ادبیات گونلری کئچیریلیردی. بیر سحر زنگ ووردوم کی،
- آی حسین دوش آشاغی گئدک چؤرك یئیه ک.
 - من همیشه یوخاری چیخماگی سئویرم ، آشاغی دوشمکدن زهلم گئدیر.
 - سن قالخ یوخاری. - دئیه در حال جواب وئردی.

بیر گون حسین عاریف یولونان گئدیرمیش. دوست لاریندان بیری اوно سسله بیر.

- آ شاعیر آیاق ساخلا من ده گلیم، یولداشلى گئدک
- یوخ - دئیه، حسین جواب وئیر، - قیرغۇ تک اوچار.

آذربایجان خالق دئپتات لیغینا نامزلر، ایرەلی سورولمه یه باشلانمیشدی.

بیر گون حسین عاریف و زلیمخان یعقوبو دا شیخلى منطقە سینه

چاغیریرلار، جماعت بیغلیر، اجلاس باشلايیر، اوڭىچە حسین عاريف سونرا دا، زليمخان يعقوب نامزدىلىگىنى، ايرەلى، سورورلر، اونلارين ھر ايکىسينى او كى، وار تعرىفله بىرلر.

زليمخان يعقوب آياغا دورور، اوڭىچە حسین عاريفى تعرىفله بىر سونرا دا دئىركى

- من اوستاد شاعيريمىزله قوشالاشماق اىستەمیرم، اونا گؤره ده اۆز نامزدىلىگىمى گىرى گۆتۈرۈرم،
حسين در حال آياغا دورور.

- آى جماعت زليمخان دوز ائلهدى، باشا دوشدوكى ڭىل، دۇيوشونە، ڭىل، گرકدى.

حسين خطابت كورسوسونە دعوت ائدىلىر، دئىيرلركى، شاعير اۆز پلات فورمانى دانىش، او كورسو ياخىنلاشىر.

- آى عاغلىنىزى باشىنىزا بىغىن. پلات فورما زاد، بوش شئىدىر، دئپتات اولماق اوچون ھەر، بىر يالان دانىشىر، سىزدە اينانىرسىنىز. منىم يالان - پالانلا آرام يوخدو، اونا گۈرەدە هەچ پلات فورمام زادىم دا يوخدو.

اما سىزە، سوز وئىرەم كى، اگر منى دئپتات سئچسەنiz، بولدوزئىلرى تؤكوب سىزىن ياشادىغىنىز ائولرىن ھامىسىنى اوچورى تدوراجام. شهرى زىبىللىكىن تميزلەمك لازىمدىر.

- به بىز ھاردا ياشاياجاغىق؟

- او منىم ايشىم دئىبىل، باكى سۇۋەتدىن سوروشون.

- ياخشى بو آيدىن اولدو.

- ایندی دئیین گئرک، بازار اقتصادیاتی ندیر؟
- آل وئرچى، ها دئییلم، من هاردان بیلیم.
- آرا قارىشىر سؤاللار دال با، دال ياغىر. آخردا بىرى سوروشور:
- حسین معلم، نىيە ئۆز نامزدىگىنىزى بوردان ايرەلى سوروسونۇز،
قازادخان يوخ؟
- قازاخدا بىر يېر وار، اونودا قوجا، توتوب.
قوجا كىمىدىر؟
- كىيم اولاجاق، اسماعىل شىخلى. هامىدان اوڭ يئرى قامارلايىب،
بىزدە قالميشيق چۈللرده.

الىاس تاپدىقلا، حسین مەحکم دوست ايدىلر. نشرياتدا اىشلەينىدە
اونون بوتون كتابلارينىن مقدمەسىنى، الىاس يازىردى. بىر سحر
حسین نشرياتا، گلنده دئىيرلر، شاعير دوستونو اىشدن چخاردىبلار.
ونلار، گۈزلە يېردىلەر، حسین، هيچجان لانا جاق.
بلكه دە عصبلەشەجك. آنجاق او، هئچ نە اولماميش كىمى ساكتەجە
جواب وئرير:

- عىبى يوخ، او قدر يېغىب كى، عۆمۇرونۇن آخریناجان اىشلمەسە
دە بىسىدى.

حسین عاريف باكىدا دوستلارينىن بىرىنин ئويىنده قوناقلىقىدا اولور.
مجلس چوخ ياخشى كىچىر، گىنچە يارىسى قورتارىر. قوناقلار بىر- بىر
ائۇ صاحىبىنى ايلە گۈرۈشۈرلر، حسین دە خدا حافظى ئىشىنده ائو

صاحبین خانیمینا دئییر:

- باجی چوخ ساغ اولون. آمما خواهش ائدیرم، باکی یا يولونوز
دوشنده، بیزه ده گلین.

حسین نشریاتدا ایشلهیندە اوندان بیر شعبه مدیری کیمی
سوروشورلارکی، واقیف نصیب نئجه رئاكتوردور؟ فیکیرلشمەدن جواب
وئریر.

- تایی - برابری يوخدو. اثرلری اوخومامیشدان قول چکیر.

بیر گون حسین عاریف کومونیست کوچھسى ايلە صابر باغينا دوغرو
باش آشاغى پيادە گئدیرمیش. بيردن يانیندا ماشین دایانیر.
- آى حسین معلم هارا گئدیرسن؟

شاعیر دقتله باخیر و گئورۈكى ماشینى ساخلايان قلم دوستو
قابیل دیر.

- مۇتىئىنە

- گل او تور آپارىم.

- چوخ ساغ اول، سن گئت، من تله سىرم.

بیر گون ائیواز بورچالى شاعیرە زنگ وورور.

- آی قاغا، نه وار نه یوخ، نتجه سن؟
- یاخشی بام، آی گؤزل انسان گئتمیشیدیم تئلویزیبایا - منی چکدیلر، صاباح غلبه گونودو، گؤسترە جىكلەر، باخارسان.
- اسماعیل معلمی ده چکدیلرمى؟
- یوخ، اوно چاغیرمامیشیدیلار،
- نیيە؟
- ^۱ - آ، نه یینى چاغیرسینلار. من جبهە يە سالدات گئدیب. او فيسر
^۲ قایيتمیشام. او نسە او فيسر گئدیب، يئفرئیتۇر ^۳ قایيدیب.
همین گونون ائرتەسى ائیواز شاعیرە بىر دە زنگ وورور.
- آی قاغا «ادبیات قزئى»نى او خوموسانمى؟
- نه وار كى؟
- اسماعیل شىخلى نىن، قابىل حاققىندا يازىسى چىخىپ.
- یوخ، او خومامیشام. آمما دئىرلەر چوخ ضعيفدى، منيم حاققىمدا يازدىغينا چاتا بىلمى!
- نیيە كى، آی قاغا؟
- اونا گۈرە كى، آى تورش مزە انسان. منيم حاققىمدا يازدىقلارى قوجانىن او فيسر واختىنا دوشوب. قابىل حاققىندا يازدىقى لارى نسە يئفرئیتۇر واختىنا.

^۱ - عسکر، سرباز.^۲ - افسر.^۳ - سربازا وئريلەن بېرىنجى حربى روتىبە، سرجوخە.

حسین قلم دوستلاریندان بیرى ايله گئرروشور و حال احوال توتور.

- نه وار نه يوخ، آتان نئجهدیر؟

- چوخ ساغ اول، ايندى ياخشيدىر. يامان خستەلنمىشدى. قان تزىييقى، اورك بير - بيرينه قارىشمىشدى. حكيم لر گوجله قورتاردى. دوستو گۈزلە يېركى، حسین اونا اورك - ديرك وئرەجك. اما غريبه تىكىنلىك ائشىدىر.

- منىم باشىم قارىشىق اولور. سونرا كىشى يه بير شئى اولار، بىلمرم. اولنده مطلق خبر وئر.

